

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE 2010

30 septembre 2010

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil en ce qui concerne
l'attribution préférentielle
et le patrimoine considéré
comme donation**

(déposée par M. Raf Terwingen et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

BUITENGEWONE ZITTING 2010

30 september 2010

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek
wat betreft de toewijzing bij voorrang
en het vermogen dat als schenking
wordt beschouwd**

(ingediend door de heer Raf Terwingen c.s.)

RÉSUMÉ

Les époux mariés sous un régime de communauté peuvent attribuer au conjoint survivant des biens faisant partie de la société conjugale. Cet acte n'est pas considéré comme une donation et porte, en général, sur le logement familial.

Cette attribution est toutefois en partie considérée comme une donation lorsque les biens concernés ont été acquis avant le mariage.

Les auteurs entendent supprimer cette distinction, afin que les biens acquis avant le mariage puissent également être attribués au conjoint survivant sans que cela soit considéré en partie comme une donation.

Les auteurs souhaitent qu'en cas de divorce ou de décès, la protection des intérêts familiaux soit étendue en ce qui concerne l'attribution préférentielle de l'immeuble servant au logement de la famille ou à l'exercice de la profession. Ils veulent que cette protection s'applique également lorsque le bien est issu des patrimoines propres des deux époux.

SAMENVATTING

Echtgenoten die gehuwd zijn onder een gemeenschapsstelsel kunnen goederen die deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap laten toekomen aan de langstlevende. Dit wordt niet als een schenking beschouwd. In vele gevallen gaat het om de gezinswoning.

Indien het gaat om goederen die werden aangekocht vóór het huwelijk wordt deze toebedeling wél voor een deel als schenking beschouwd.

De indieners wensen een einde te maken aan dit onderscheid zodat echtgenoten ook de goederen aangekocht vóór het huwelijk kunnen laten toekomen aan de langstlevende zonder dat dit voor een deel als schenking wordt beschouwd.

Bij echtscheiding en overlijden wensen de indieners de bescherming van de familiale belangen uit te breiden voor wat betreft de toewijzing bij voorrang van het onroerend goed dat tot gezinswoning of voor de uitoefening van het beroep dient. Zij willen deze bescherming ook indien het goed afkomstig is uit de eigen vermogens van beide echtgenoten.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
PS	:	Parti Socialiste	
MR	:	Mouvement Réformateur	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
sp.a	:	socialistische partij anders	
VB	:	Vlaams Belang	
cdH	:	centre démocrate Humaniste	
LDD	:	Lijst Dedecker	
PP	:	Parti Populaire	

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants		Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	
Commandes:		Bestellingen:	
Place de la Nation 2		Natieplein 2	
1008 Bruxelles		1008 Brussel	
Tél. : 02/ 549 81 60		Tel. : 02/ 549 81 60	
Fax : 02/549 82 74		Fax : 02/549 82 74	
www.laChambre.be		www.deKamer.be	
e-mail : publications@laChambre.be		e-mail : publicaties@deKamer.be	

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Cette proposition de loi reprend le texte de la proposition de loi DOC 52 2545/001.

En vertu de l'article 1464 du Code civil, la stipulation de parts inégales et la clause d'attribution de tout le patrimoine commun ne sont pas regardées comme des donations, mais comme des conventions de mariage. Elles sont cependant considérées comme des donations pour la part dépassant la moitié qu'elles attribuent au conjoint survivant dans la valeur, au jour du partage, des biens présents ou futurs que l'époux prédécédé a fait entrer dans le patrimoine commun par une stipulation expresse du contrat de mariage.

Donc, en vertu de cette disposition, les conjoints mariés sous un régime de communauté peuvent sans le moindre problème attribuer les biens appartenant à la communauté conjugale au conjoint survivant. Les enfants (ou autres héritiers réservataires) ne peuvent s'opposer à une telle attribution. Les enfants ne peuvent par conséquent pas demander la réduction, dès lors que cette attribution n'est pas considérée comme une donation.

Une application pratique de cette règle est que le logement familial qui a été acquis durant le mariage (ou construit sur un terrain acquis durant le mariage) par les conjoints (donc, les parents) et pour lequel ils ont remboursé ensemble l'emprunt contracté — et pour lequel ils ont donc travaillé et économisé ensemble — peut être attribué en pleine propriété au parent survivant. En Flandre, cette formule est très populaire dès lors que le logement familial est exonéré de droits de succession.

Si, par contre, les biens (par exemple le logement) ont été apportés à la communauté et n'ont donc pas été acquis durant le mariage, l'attribution de ce logement est bien considérée pour partie comme une donation et les enfants peuvent donc faire opposition à une telle attribution, même si ce n'est que pour une petite partie.

Il en résulte une grande injustice pour les conjoints qui ont acquis ensemble un logement avant de se marier.

Une telle situation se rencontre de plus en plus souvent. Autrefois, l'habitude était que les partenaires se marient d'abord et acquièrent ensuite un logement.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel herneemt de tekst van wetsvoorstel DOC 52 2545/001.

Luidens artikel 1464 van het Burgerlijk Wetboek worden het beding van ongelijke verdeling en het beding van verblijving van het gehele gemeenschappelijke vermogen niet beschouwd als schenkingen, maar als huwelijksvoorwaarden. Zij worden echter wel als schenkingen beschouwd voor het aandeel boven de helft dat aan de langstlevende echtgenoot wordt toegewezen in de waarde, op de dag der verdeling, van de tegenwoordige of toekomstige goederen die de vooroverleden echtgenoot in het gemeenschappelijk vermogen heeft ingebracht door een uitdrukkelijk beding in het huwelijkscontract.

Deze bepaling komt neer op het volgende: echtgenoten die gehuwd zijn onder een gemeenschapsstelsel kunnen zonder enig probleem de goederen die deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap laten toekomen aan de langstlevende onder hen. De kinderen (of andere reservataire erfgenamen) kunnen zich tegen dergelijke toedeling niet verzetten. Bijgevolg kunnen de kinderen de inkorting niet vragen, aangezien deze toedeling niet als een schenking wordt beschouwd.

Een praktische toepassing hiervan is dat de gezinswoning dewelke door de echtgenoten (lees: ouders) tijdens het huwelijk werd aangekocht (of gebouwd op grond die tijdens het huwelijk werd aangekocht) en waarvoor zij de lening samen hebben afbetaald — en aldus samen voor hebben gewerkt en gespaard hebben — aan de langstlevende ouder in volle eigendom toebedeeld kan worden. In Vlaanderen is dit een zeer populaire formule vermits de gezinswoning is vrijgesteld van successierechten.

Indien de goederen (bv. de woning) echter in de huwelijksgemeenschap werden ingebracht en dus niet aangekocht zijn tijdens het huwelijk, wordt de toedeling van deze woning wel voor een deel als een schenking beschouwd en kunnen de kinderen zich dus wel verzetten tegen dergelijke toedeling al is het maar voor een klein deel.

Dit leidt tot een zeer onbillijke situatie voor de echtgenoten die samen een woning hebben gekocht vóór dat zij in het huwelijk zijn getreden.

Dergelijke situatie komt momenteel steeds vaker voor. Vroeger was het gebruikelijk dat partners eerst huwden en daarna pas een woning kochten. Nu komt het veel

Désormais, il est de plus en plus fréquent que les partenaires acquièrent un logement avant de se marier.

Des études montrent en outre que les couples décident de plus en plus de cohabiter un temps avant de se marier.¹

Pour assurer l'avenir de chacun d'eux, ces partenaires souhaitent faire entrer l'habitation qu'ils ont achetée dans la société conjugale, et ajouter une clause d'attribution de communauté permettant d'attribuer ladite habitation au conjoint survivant.

Or, l'article 1464 précité du Code civil empêche malheureusement les partenaires de réaliser pleinement leur objectif. En effet, en raison de la combinaison de l'apport et de l'attribution, les conjoints relèvent du deuxième alinéa dudit article, et cette attribution sera bel et bien regardée partiellement comme une donation.

Qui plus est, les enfants des époux ne sont pas les seuls à pouvoir s'opposer à cette attribution. Leurs créanciers peuvent, eux aussi, attaquer cette attribution par le biais d'une action oblique en vertu de laquelle une partie de l'habitation entrera dans le patrimoine de leur débiteur, partie sur laquelle ils pourront ensuite se rembourser.

Il s'ensuit que lorsque des partenaires se marient avant d'acheter la maison familiale, une attribution ne pose aucun problème. Par contre, s'ils achètent d'abord la maison ensemble et se marient ensuite, la situation peut être délicate dès lors que l'article 1464 du Code civil va considérer la moitié de l'apport comme une donation.

Nous estimons que la présence d'enfants communs avant ou pendant le mariage ne peut faire de différence. En effet, ce sont précisément ces enfants que l'article 1464, alinéa 1er, du Code civil, met sur la touche en cas d'attribution au conjoint survivant d'une habitation achetée pendant le mariage. En revanche, les enfants qui ne sont pas communs peuvent toujours se rabattre sur l'article 1465 du Code civil.

Afin de supprimer toutes les inégalités et les injustices, nous souhaitons que l'apport, dans la communauté, de

vaker voor dat partners eerst een woning kopen en dan pas huwen.

Studies tonen daarenboven aan dat paren alsmaar meer een periode samenwonen alvorens te huwen.¹

Om de toekomst van elkaar veilig te stellen, wensen deze partners de door hen aangekochte woning in te brengen in de huwelijksgemeenschap en een verblijvingsbeding toe te voegen waardoor deze woning aan de langstlevende van hen kan toebedeeld worden.

Welnu, voormeld artikel 1464 van het Burgerlijk Wetboek zorgt er helaas niet voor dat de partners ook volledig in dit opzet zullen slagen. Immers, door de combinatie van inbreng en toebedeling vallen zij onder het tweede lid van dit artikel en wordt deze toebedeling dus wel ten dele als een schenking beschouwd.

Het is daarenboven zo dat niet enkel de kinderen van de echtgenoten zich tegen deze toebedeling kunnen verzetten. Ook de schuldeisers van deze kinderen kunnen door middel van een zijdelingse vordering dergelijke toebedeling aanvechten. Hierdoor komt er een deel van de woning in het vermogen van hun schuldenaar, op welk deel zij zich vervolgens kunnen verhalen.

Dit alles leidt tot het resultaat dat ingeval echtgenoten eerst huwen en vervolgens samen de gezinswoning aankopen, een toebedeling zonder problemen kan verlopen. Ingeval zij echter eerst de woning samen aankopen en dan pas huwen, kan dit luidens artikel 1464 van het Burgerlijk Wetboek moeilijkheden opleveren door de helft van de inbreng als schenking te kwalificeren.

Wij zijn van oordeel dat het feit dat er gemeenschappelijke kinderen zijn van vóór of tijdens het huwelijk geen verschil mag uitmaken. Het zijn immers precies deze kinderen die door artikel 1464, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek buiten spel worden gezet in geval van toebedeling aan de langstlevende echtgenoot van een tijdens het huwelijk aangekochte woning. De niet-gemeenschappelijke kinderen kunnen daarentegen steeds terugvallen op artikel 1465 van het Burgerlijk Wetboek.

Om alle ongelijkheden en onbillijkheden weg te nemen, wensen wij de inbreng in de gemeenschap van goederen

¹ Cf., par exemple, M. CORIJN (2006), *Ongehuwd samenwonen in Vlaanderen anno 2003*, www.cbgs.be, Uit het onderzoek, 31/3/2006. Il ressort de l'enquête CBGS-survey "Bevolking en Beleid in Vlaanderen 2003" qu'un couple marié sur cinq a cohabité avant de se marier. En outre, le pourcentage de cohabitations avant le mariage augmente rapidement selon la date du mariage. Plus de la moitié des couples qui se sont mariés en 2003 ont cohabité un (petit) temps avant de se marier.

¹ Zie bv. M. CORIJN (2006), *Ongehuwd samenwonen in Vlaanderen anno 2003*, www.cbgs.be, Uit het onderzoek, 31/3/2006. Uit het CBGS-survey onderzoek "Bevolking en Beleid in Vlaanderen" 2003 blijkt dat één op 5 gehuwde paren ongehuwd heeft samengewoond vóór het huwelijk. Daarenboven neemt het voorhuwelijks ongehuwd samenwonen snel toe naargelang de periode waarin met gehuwd is. Van de in 2003 gehuwde heeft meer dan de helft een tijd(je) ongehuwd samengewoond vóór het huwelijk.

biens appartenant indivisément aux deux époux soit totalement considéré comme des conventions de mariage.

Partant du même constat que le nombre de mariages précédés par une période de concubinage augmente, l'adaptation des articles 1446 et 1447 du Code civil s'impose.² Conformément aux dispositions précitées, un conjoint peut, sous certaines conditions, se faire attribuer par préférence le logement familial avec les meubles meublants qui le garnissent en cas de décès de l'autre conjoint ou après divorce.

La doctrine et la jurisprudence considèrent le plus souvent que ces dispositions s'appliquent uniquement aux biens qui appartiennent au patrimoine commun. À ce propos, il est renvoyé à l'endroit où ces dispositions ont été inscrites, à savoir dans le chapitre relatif au partage du patrimoine commun.³ Un logement familial qui a été acheté par le passé par les deux conjoints en indivision et qui n'a pas été apporté dans le patrimoine commun ne relève pas de ces dispositions. Il reste un bien propre indivis. Il y a d'ailleurs lieu d'observer qu'il n'existe aucune obligation d'apport.

Il en résulte que, pour un logement familial qui appartient au patrimoine commun, le conjoint survivant peut demander l'attribution par préférence, alors que ce n'est pas le cas lorsque le logement familial appartient en indivision aux deux conjoints et n'a jamais été apporté dans le patrimoine commun.

Mais, même si un bien indivis acquis avant le mariage est apporté dans le patrimoine commun, il ne va pas de soi qu'en cas de divorce, un des époux puisse obtenir le bien sur la base de l'article 1447 du Code civil. On considère en effet que l'autre conjoint pourrait, le cas échéant, invoquer l'article 1455 du Code civil, qui, selon la tendance majoritaire, prime l'article 1447 du Code civil.⁴ De ce fait, le bien n'appartiendrait plus à

die aan beiden echtgenoten in onverdeeldheid toebehooren volledig te beschouwen als huwelijksvoorwaarden.

Vanuit dezelfde vaststelling dat het aantal huwelijken dat wordt voorafgegaan door een periode van ongehuwd samenwonen stijgt, dringt zich ook een aanpassing op van artikel 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek.² Overeenkomstig voornoemde bepalingen kan een echtgenoot, onder voorwaarden, de preferentiële toewijzing van de gezinswoning samen met de aldaar aanwezige huisraad vragen bij overlijden van de andere echtgenoot of na echtscheiding.

De meerderheid van de rechtsleer en rechtspraak is van oordeel dat deze bepalingen enkel van toepassing zijn op de goederen die behoren tot het gemeenschappelijk vermogen. Dienaangaande wordt verwezen naar de plaats waar deze bepalingen zijn ingeschreven, nl. in het hoofdstuk over de verdeling van het gemeenschappelijke vermogen.³ Een gezinswoning die in het verleden door beide echtgenoten in onverdeeldheid werd aangekocht en niet werd ingebracht in het gemeenschappelijk vermogen, valt daar niet onder. Dat blijft een onverdeeld eigen goed. Merk overigens op dat er geen verplichting tot inbreng bestaat.

Gevolg daarvan is dat voor een gezinswoning die behoort tot het gemeenschappelijk vermogen de langstlevende echtgenoot wel de preferentiële toewijzing kan vragen, terwijl dit niet kan ingeval de gezinswoning in onverdeeldheid toebehoort aan beide echtgenoten en nooit werd ingebracht in het gemeenschappelijk vermogen.

Maar zelfs indien een voorhuwelijks onverdeeld goed zou worden ingebracht in het gemeenschappelijke vermogen, is het niet vanzelfsprekend dat één van de echtgenoten bij echtscheiding de overname op grond van artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek kan bekomen. Aangenomen wordt dat de andere echtgenoot zich in voorkomend geval zou kunnen beroepen op artikel 1455 van het Burgerlijk Wetboek dat volgens de meerderheidsstrekking primeert op artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek.⁴ Daardoor zou het goed niet meer tot de

² M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (note sous Anvers 12 mai 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 26, n° 22 et les références qui y sont citées.

³ Voir M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (note sous Anvers 12 mai 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 24, n° 18 et les références qui y sont citées.

⁴ Voir par exemple: Tr. Bruxelles 18 novembre 1993, *R.W.* 1994-95, 1409; C.S.W./C.E.L., "Dossier nummer 6212: Huwelijksvermogensrecht – vereffening-verdeling van het gemeenschappelijk vermogen – terugname van het ingebrachte goed (art. 1455 B.W.) – voorrang tussen art. 1447 en art. 1455 B.W.", *Verslagen en debatten van het Comité van Studie en Wetgeving 1991-1992*, Gilly, Duculot, s.d., 568.

² M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (noot onder Antwerpen 12 mei 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 26, nr. 22 en de aldaar aangehaalde referenties.

³ Zie M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (noot onder Antwerpen 12 mei 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 24, nr. 18 en de aldaar aangehaalde referenties.

⁴ Zie bijvoorbeeld: Rb. Brussel 18 november 1993, *R.W.* 1994-95, 1409; C.S.W./C.E.L., "Dossier nummer 6212: Huwelijksvermogensrecht – vereffening-verdeling van het gemeenschappelijk vermogen – terugname van het ingebrachte goed (art. 1455 B.W.) – voorrang tussen art. 1447 en art. 1455 B.W.", *Verslagen en debatten van het Comité van Studie en Wetgeving 1991-1992*, Gilly, Duculot, s.d., 568.

l'indivision postcommunautaire et retrouverait le statut de bien propre indivis.⁵

Les auteurs souhaitent également corriger cette situation en rendant le régime de l'attribution préférentielle (explicitement) applicable à l'habitation familiale appartenant en indivision aux deux époux, et en ne permettant plus que l'article 1455 du Code civil l'emporte toujours, quelle que soit la situation, sur l'article 1447 du même Code. Si le bien provient des patrimoines propres des deux époux, les intérêts familiaux protégés par l'article 1447 du Code civil doivent l'emporter sur les intérêts particuliers des deux apporteurs — anciens conjoints. Ainsi, on ne pourra plus vider les champs d'application de ces deux articles de leur substance. De plus, une application plus étendue de l'attribution préférentielle aboutit au résultat le plus équitable.⁶

Enfin, cette modification permet d'éviter une violation potentielle du principe d'égalité. En effet, il est loin d'être sûr qu'une différence de traitement entre, d'une part, une indivision frappant une habitation familiale après un divorce entre époux mariés sous un régime de communauté par suite d'un achat réalisé avant le mariage et, d'autre part, une indivision frappant une habitation familiale après un divorce entre époux mariés sous un régime de communauté par suite d'un achat réalisé pendant la durée du mariage ne constitue pas une violation des articles 10 et 11 de la Constitution.⁷

postcommunautaire onverdeeldheid behoren en opnieuw het statuut aannemen van een onverdeeld eigen goed.⁵

Wij wensen ook deze situatie recht te trekken door de regeling van de preferentiële toewijzing ook (uitdrukkelijk) van toepassing te maken op de gezinswoning die aan beide echtgenoten in onverdeeldheid toebehoort en artikel 1455 van het Burgerlijk Wetboek niet zonder meer in alle situaties te laten primeren op artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek. Ingeval het goed afkomstig is uit de eigen vermogens van beide echtgenoten dienen de familiale belangen beschermd door artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek te primeren boven de afzonderlijke belangen van beide inbrengers — voormalige echtgenoten. Op die manier kan het toepassingsgebied van beide artikelen niet meer worden uitgehold. Een meer uitgebreide toepassing van de preferentiële toewijzing leidt bovendien tot het meest billijke resultaat.⁶

Ten slotte wordt met deze aanpassing een potentiële schending van het gelijkheidsbeginsel voorkomen. Het is immers allerm minst zeker of een verschil in behandeling tussen enerzijds een onverdeeldheid van een gezinswoning na echtscheiding tussen echtgenoten, gehuwd onder een gemeenschapsstelsel, ingevolge een aankoop vóór het huwelijk en anderzijds een onverdeeldheid van een gezinswoning na echtscheiding tussen echtgenoten gehuwd onder een gemeenschapsstelsel ingevolge een aankoop tijdens het huwelijk geen schending is van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.⁷

Raf TERWINGEN (CD&V)
Sonja BECQ (CD&V)
Leen DIERICK (CD&V)
Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)
Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Stefaan VERCAMER (CD&V)

⁵ M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (note sous Anvers 12 mai 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 26, n° 22 et les références qui y sont citées.

⁶ Voir notamment: J. GERLO, "Recht van toewijzing bij voorrang en overgangsrecht", *A.J.T.* 1994-95, 484; S. MOSSELMANS, "Het recht van preferentiële toewijzing overeenkomstig art. 1447 B.W. ten voordele van echtgenoten, vóór 28 september 1976 gehuwd onder een bedongen gemeenschapsstelsel", *R.W.* 1997-98, 404; S. MOSSELMANS, "Het toepasbare huwelijksvermogensrecht voor echtgenoten vóór 28 september 1976 gehuwd onder een bedongen gemeenschapsstelsel", *A.J.T.* 2000-01, 935; K. VANHOVE en C. CASTELEIN, "Tijd om te verhuizen?", *T.P.R.* 2003, 1615; A. VERBEKE, *Knelpunten familiaal vermogensrecht*, Larcier, 2003, 74. Voir également à ce propos l'avis du Conseil d'État sur le projet de loi 1693, *Doc. Parl.* Chambre 50-1693/1, 14 et l'amendement n° 16 au projet de loi 1693, *Doc. Parl.* Chambre 50-1693/6, 25.

⁷ M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (note sous Anvers, 12 mai 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 28-29 et les références citées.

⁵ M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (noot onder Antwerpen 12 mei 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 26, nr. 22 en de aldaar aangehaalde referenties.

⁶ Zie o.m. J. GERLO, "Recht van toewijzing bij voorrang en overgangsrecht", *A.J.T.* 1994-95, 484; S. MOSSELMANS, "Het recht van preferentiële toewijzing overeenkomstig art. 1447 B.W. ten voordele van echtgenoten, vóór 28 september 1976 gehuwd onder een bedongen gemeenschapsstelsel", *R.W.* 1997-98, 404; S. MOSSELMANS, "Het toepasbare huwelijksvermogensrecht voor echtgenoten vóór 28 september 1976 gehuwd onder een bedongen gemeenschapsstelsel", *A.J.T.* 2000-01, 935; K. VANHOVE en C. CASTELEIN, "Tijd om te verhuizen?", *T.P.R.* 2003, 1615; A. VERBEKE, *Knelpunten familiaal vermogensrecht*, Larcier, 2003, 74; Zie in dit verband ook Advies van de Raad van State bij Wetsontwerp 1693, *Parl. St. Kamer* 50-1693/1, 14 en Amendement nr. 16 bij Wetsontwerp 1693, *Parl. St. Kamer* 50-1693/6, 25.

⁷ M. DE CLERCQ, "De preferentiële toewijzing: ook voor onverdeelde goederen die niet tot de gemeenschap behoorden?", (noot onder Antwerpen 12 mei 2004), *T. Not.* 2007, (18), p. 28-29 en de aldaar aangehaalde referenties.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1446 du Code civil, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“L'alinéa 1er est applicable aux immeubles relevant du patrimoine commun ainsi qu'aux immeubles appartenant indivisément aux deux époux.”.

Art. 3

L'article 1455 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“L'alinéa 1er ne porte pas préjudice à l'application de l'article 1447 au cas où l'immeuble apporté au patrimoine commun et dont l'attribution préférentielle est demandée ne provient pas exclusivement du patrimoine propre de l'époux visé à l'alinéa 1er.”.

Art. 4

Dans l'article 1464 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, l'alinéa 2 est complété par les mots:

“, sauf si le patrimoine apporté provient des patrimoines propres des deux époux.”.

26 juillet 2010

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1446 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Het eerste lid is van toepassing op de onroerende goederen die behoren tot het gemeenschappelijke vermogen alsook op de onroerende goederen die in onverdeeldheid toebehoren aan beide echtgenoten.”.

Art. 3

Aan artikel 1455 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Het eerste lid doet geen afbreuk aan de toepassing van artikel 1447 ingeval het goed dat in het gemeenschappelijke vermogen werd ingebracht en waarvan de preferentiële toewijzing wordt verzocht niet uitsluitend afkomstig is uit het eigen vermogen van de echtgenoot bedoeld in het eerste lid.”.

Art. 4

In artikel 1464 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt het tweede lid aangevuld met de woorden:

“, tenzij het ingebrachte vermogen afkomstig is uit de eigen vermogens van beide echtgenoten.”.

26 juli 2010

Raf TERWINGEN (CD&V)
Sonja BECQ (CD&V)
Leen DIERICK (CD&V)
Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)
Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Stefaan VERCAMER (CD&V)

TEXTE DE BASE

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 1446

Lorsque le régime légal prend fin par le décès d'un des époux, le conjoint survivant peut se faire attribuer par préférence, moyennant soulte s'il y a lieu, un des immeubles servant au logement de la famille avec les meubles meublants qui le garnissent et l'immeuble servant à l'exercice de sa profession avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

Art. 1455

L'époux qui a fait au patrimoine commun l'apport de biens déterminés a, lors du partage, la faculté de reprendre les biens existant encore en nature en les imputant sur sa part à leur valeur au moment du partage.

Art. 1464

La stipulation de parts inégales et de clause d'attribution de tout le patrimoine commun ne sont pas regardées comme des donations, mais comme des conventions de mariage.

Elles sont cependant considérées comme des donations pour la part dépassant la moitié qu'elles attribuent au conjoint survivant dans la valeur, au jour du partage, des biens présents ou futurs que l'époux prédécédé a fait entrer dans le patrimoine commun par une stipulation expresse du contrat de mariage.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 1446

Lorsque le régime légal prend fin par le décès d'un des époux, le conjoint survivant peut se faire attribuer par préférence, moyennant soulte s'il y a lieu, un des immeubles servant au logement de la famille avec les meubles meublants qui le garnissent et l'immeuble servant à l'exercice de sa profession avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

L'alinéa 1er est applicable aux immeubles relevant du patrimoine commun ainsi qu'aux immeubles appartenant indivisément aux deux époux.⁸

Art. 1455

L'époux qui a fait au patrimoine commun l'apport de biens déterminés a, lors du partage, la faculté de reprendre les biens existant encore en nature en les imputant sur sa part à leur valeur au moment du partage.

L'alinéa 1er ne porte pas préjudice à l'application de l'article 1447 au cas où l'immeuble apporté au patrimoine commun et dont l'attribution préférentielle est demandée ne provient pas exclusivement du patrimoine propre de l'époux visé à l'alinéa 1er.⁹

Art. 1464

La stipulation de parts inégales et de clause d'attribution de tout le patrimoine commun ne sont pas regardées comme des donations, mais comme des conventions de mariage.

Elles sont cependant considérées comme des donations pour la part dépassant la moitié qu'elles attribuent au conjoint survivant dans la valeur, au jour du partage, des biens présents ou futurs que l'époux prédécédé a fait entrer dans le patrimoine commun par une stipulation expresse du contrat de mariage, ***sauf si le patrimoine apporté provient des patrimoines propres des deux époux.¹⁰***

⁸ Art. 2.: insertion.

⁹ Art. 3.: insertion.

¹⁰ Art. 4.: insertion.

BASISTEKST

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 1446

Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door het overlijden van een der echtgenoten, kan de langstlevende, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, zich bij voorrang doen toewijzen een van de onroerende goederen die tot gezinswoning dient, samen met het aldaar aanwezige huisraad, en het onroerend goed dat dient voor de uitoefening van zijn beroep, samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Art. 1455

De echtgenoot die bepaalde goederen in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht, kan bij de verdeling de nog in natura aanwezige goederen terugnemen, mits hij ze op zijn aandeel toerekent naar hun waarde ten tijde van de verdeling.

Art. 1464

Het beding van ongelijke verdeling en het beding van verblijving van het gehele gemeenschappelijke vermogen worden niet beschouwd als schenkingen, maar als huwelijksvoorwaarden.

Zij worden echter wel als schenkingen beschouwd voor het aandeel boven de helft dat aan de langstlevende echtgenoot wordt toegewezen in de waarde, op de dag der verdeling, van de tegenwoordige of toekomstige goederen die de vooroverleden echtgenoot in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht door een uitdrukkelijk beding in het huwelijkscontract.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 1446

Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door het overlijden van een der echtgenoten, kan de langstlevende, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, zich bij voorrang doen toewijzen een van de onroerende goederen die tot gezinswoning dient, samen met het aldaar aanwezige huisraad, en het onroerend goed dat dient voor de uitoefening van zijn beroep, samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Het eerste lid is van toepassing op de onroerende goederen die behoren tot het gemeenschappelijke vermogen alsook op de onroerende goederen die in onverdeeldheid toebehoren aan beide echtgenoten.¹¹

Art. 1455

De echtgenoot die bepaalde goederen in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht, kan bij de verdeling de nog in natura aanwezige goederen terugnemen, mits hij ze op zijn aandeel toerekent naar hun waarde ten tijde van de verdeling.

Het eerste lid doet geen afbreuk aan de toepassing van artikel 1447 ingeval het goed dat in het gemeenschappelijke vermogen werd ingebracht en waarvan de preferentiële toewijzing wordt verzocht niet uitsluitend afkomstig is uit het eigen vermogen van de echtgenoot bedoeld in het eerste lid.¹²

Art. 1464

Het beding van ongelijke verdeling en het beding van verblijving van het gehele gemeenschappelijke vermogen worden niet beschouwd als schenkingen, maar als huwelijksvoorwaarden.

Zij worden echter wel als schenkingen beschouwd voor het aandeel boven de helft dat aan de langstlevende echtgenoot wordt toegewezen in de waarde, op de dag der verdeling, van de tegenwoordige of toekomstige goederen die de vooroverleden echtgenoot in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht door een uitdrukkelijk beding in het huwelijkscontract, ***tenzij het ingebrachte vermogen afkomstig is uit de eigen vermogens van beide echtgenoten.¹³***

¹¹ Art. 2.: invoeging.

¹² Art. 3.: invoeging.

¹³ Art. 4.: invoeging.